

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE CERCETĂRI JURIDICE "ACAD. ANDREI RĂDULESCU"

PROIECT MANAGERIAL

PROF. UNIV. DR. EVELINA OPRINA

CERCETAREA JURIDICĂ ROMÂNEASCĂ - MISIUNEA UNUI NOU ÎNCEPUT -

A "cerceta" înseamnă a observa, a întreba, a studia, a reflecta, a sistematiza și a formula principii.

A "cerceta" în drept mai presupune însă ceva în plus: și anume a explica și a conecta analiza teoretică și fundamentală la viața practică, înlesnind înțelegerea semnificațiilor și aplicarea concretă a normelor de drept. Numai printr-o abordare aplicativă, esența, funcțiile și finalitatea principiilor și instituțiilor juridice pot să-și găsească receptarea corectă, completă și profundă.

Așadar, șansa renașterii și realizării misiunii Institutului de Cercetări Juridice al Academiei Române este - fără abandonarea analizelor teoretico-fundamentale - **asumarea orientării investigației științifice juridice înspre nevoile practice și ale profesiilor juridice**, prin viziune, înțelegere, explicare, anticipare, colaborare și susținere în mod util a cadrului instituțional și al celui aplicativ în sens profund și iremediabil evolutiv.

Prezentul proiect managerial este structurat pe **obiective, direcții principale de acțiune și activitățile subsumate** pe care Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române trebuie să și le asume în mod coerent și angajant în vederea împlinirii celui mai nobil scop, respectiv participarea activă și implicată la dezvoltarea cunoștințelor științifice și valorificarea eficientă a rezultatelor activității sale pentru a continua visul marelui academician Andrei Rădulescu:

*"... înalt institut, mare prin trecutul lui,
menit să fie și mai mare în viitor
pentru binele și fala neamului românesc"*

ARGUMENTUM

Institutul de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române reprezintă prima, cea mai importantă și singura instituție națională de cercetare științifică fundamentală în domeniul dreptului.

În decursul timpului, în cei 70 de ani de activitate, Institutul a desfășurat o activitate valoroasă pentru știința juridică românească, reprezentând o adevărată școală de formare și afirmare a cercetătorilor juriști și a cadrelor universitare.

Multe dintre lucrările și publicațiile cercetătorilor Institutului de Cercetări Juridice au fost recunoscute pe plan național și internațional, au fost indexate în baze de date internaționale, fiind cunoscute, apreciate și chiar premiate, lumea juridică raportându-se la acestea ca jaloane pentru activitatea teoretică și practică.

Activitatea de cercetare a Institutului este orientată înspre toate ramurile de drept, înspre toate domeniile și problematicile cu semnificație juridică, acordând atenție deosebită inclusiv modului de transpunere a dreptului Uniunii Europene în dreptul intern.

Activitatea de pregătire profesională doctorală reprezintă, de asemenea, una dintre importantele activități ale Institutului, contribuind, astfel, și din această perspectivă educațională, la progresul cercetării științifice.

Acestea sunt doar câteva dintre reperele ce m-au provocat în prezentul demers alături bineînțeles de formația mea practică de judecător, până de curând, și de cadru didactic universitar cuplată cu preocupările de cercetare științifică intense ce mi-au călăuzit întregul parcurs profesional.

Cunosc, mai ales din postura de judecător, nevoile practicii, ale profesiilor juridice și ale societății din perspectiva abordării cercetării și consider că numai printr-o viziune aplicativă, esența, funcțiile și finalitatea principiilor și instituțiilor juridice își pot găsi receptarea corectă, completă și profundă.

Aplecată fiind înspre fenomenul cercetării juridice și cunoscându-mi potențialul de efort, devotament, implicare, idei și pasiune, dar și de lucru în echipă, luând în considerare, așadar, și provocările și necesitățile practice actuale, pe care le cunosc și pe care le anticipez, apreciez că din calitatea de director al Institutului de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române am capacitatea de a (re)afirma Institutul ca lider național în cercetarea

juridică fundamentală și aplicativă, de a coordona această activitate la nivel național și de a disemina ideile astfel încât să realizăm progresul științific în domeniul dreptului.

Blazonul Institutului dobândit în anii din urmă prin personalitățile lui marcante trebuie să-și recapete noblețea și măreția de altădată, prin oameni de reală valoare. Obiectivitatea cercetării și rigurozitatea argumentării ce i-au animat pe străluciții juriști de odinioară ai Institutului trebuie să redevină reperele fundamentale în orientarea doctrinară, iar Institutul de Cercetări Juridice să fie laboratorul de creație cel mai important din spațiul juridic românesc.

Am ambiția și determinarea de a face ca Institutul de Cercetări Juridice să redevină:

- școala rigorii științifice juridice românești
- unitatea etalon a cercetării științifice juridice naționale
- suport pentru activitatea practică
- fundament pentru idei sănătoase
- ajutor pentru aplicarea unitară a legii în litera și în spiritul acesteia.

Valorile pe care mizez sunt: înaltă cunoaștere, originalitate în abordare și creativitate.

NOUL CADRU LEGAL

Noua Lege nr. 183/2024 privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare, publicată în Monitorul Oficial nr. 546/12 iunie 2024, cu intrare în vigoare începând cu data de 12 iulie 2024, transpune principiile și cerințele Cartei europene a cercetătorilor și Declarației de la Bonn privind libertatea cercetării științifice, dar și aspecte prevăzute în recomandarea Consiliului C/2023/1640 din 18 decembrie 2023 privind un cadru european pentru atragerea și păstrarea în Europa a talentelor din domeniul cercetării, inovării și antreprenoriatului.

Actul normativ creează un cadru legal nou și modern, complet și eficient în ceea ce privește actualizarea conceptelor cu care operează, a standardelor, criteriilor și metodologiilor de acordare a gradelor profesionale și de încadrare pe funcții, a metodologiilor de organizare a concursurilor de ocupare a posturilor de conducere și a examenelor de promovare, de evaluare a performanțelor profesionale și a tipurilor de mobilitate.

Legea propune și reglementări referitoare la actualizarea definiției normelor de bună conduită în activitatea de cercetare, dezvoltare, inovare și a abaterilor de la aceste norme, a procedurilor de analiză a sesizărilor și contestațiilor cu privire la abaterile de la normele de conduită, dar și actualizarea Codului de etică și deontologie profesională a personalului de cercetare, dezvoltare, inovare.

Noua legislație cuprinde și un cadru de stimulente financiare și nefinanciare pentru a încuraja punerea în aplicare a Cartei europene a cercetătorilor și a Codului de recrutare a cercetătorilor de către institutele de cercetare. Astfel, art. 32 din lege, include o serie de asemenea stimulente, precum: de a beneficia de oportunitățile de mobilitate interinstituțională, în special între diferite profiluri ale organizațiilor de cercetare; de a le fi recunoscută și stimulată performanța în domeniul cercetare, dezvoltare și inovare prin: premii, gratificații, titluri, diplome și altele asemenea; de a participa la competiții pentru finanțarea activității științifice din fonduri bugetare sau private; de a participa ca expert, referent, membru în comisii de evaluare, consultant și altele asemenea, la solicitarea altor instituții sau operatori economici, fără a intra în conflict de interese cu organizația de cercetare unde prestează activitatea de bază și de a fi remunerate pentru activitatea depusă; de a putea obține un venit lunar neplafonat, dacă în același timp cu execuția temelor finanțate din fonduri de la bugetul de stat derulează și proiecte finanțate din programe internaționale la care România plătește cotizație, precum și dacă proiectul conduce, în timpul execuției și după finalizare, la transferuri tehnologice sau valorificări; de a obține un venit lunar neplafonat, rezultat din execuția proiectelor interne

nefinanțate din fonduri publice sau din execuția de proiecte internaționale; de a desfășura activități, prin cumul, privind cercetarea, învățământul sau valorificarea cercetării în conformitate cu prevederile legale; aceste activități se pot exercita în interiorul sau în afara organizației de cercetare în care sunt încadrate, fără a genera conflicte de interese sau concurență neloială; de a beneficia de sporuri la salariul de bază și de indemnizațiile prevăzute de lege; etc.

De asemenea, legea integrează în art. 41 Recomandarea 6.3 din raportul PSF Country privind "Finalizarea reformei studiilor doctorale" încurajând colaborarea între diferite instituții, prin reglementarea acordurilor de parteneriat/colaborare între organizațiile de cercetare și instituțiile organizatoare de studii universitare de doctorat în vederea participării la formarea doctorală, respectiv accesul studenților-doctoranzi la infrastructura de cercetare din organizațiile de cercetare.

Apreciez că noul cadru legal în materie va avea un impact social important întrucât va genera o creștere a atractivității sistemului de cercetare, dezvoltare, inovare, urmată de atragerea de resurse umane înalt calificate pentru cercetare, va stimula și va îmbunătăți performanțele la nivelul cercetătorilor și a colectivelor de cercetare, va dezvolta și consolida competențele științifice de importanță pentru necesitățile practice.

Am convingerea că asemenea principii, valori și deziderate vor fi de natură să susțină și să dezvolte inclusiv activitatea de cercetare științifică în domeniul juridic cuplată cu direcția principală de acțiune propusă prin prezentul proiect de management, respectiv de orientare a activității de cercetare înspre nevoile practice, prin crearea de oportunități legislative de atragere de capital uman, calificat și performant, prin asigurarea unui mediu bun pentru resursele umane din sistemul public de cercetare, prin revizuirea sistemului de salarizare și definirea unui set de stimulente, monetare și non-monetare, prin asigurarea unui buget pentru apeluri destinate studenților la doctorat și prin explorarea diferitelor surse de finanțare, prin extinderea și generalizarea colaborării cu alte programe naționale și internaționale, prin sprijinirea capacității de accesare de fonduri europene, de scheme de granturi care să atragă și să recompenseze talente.

Rămân încredințată că noul context legislativ împreună cu actele normative subsecvente ce urmează a fi elaborate vor contura un cadru organizatoric și administrativ de suport pentru activitatea de cercetare științifică juridică prin stimularea creativității, inovării și talentelor.

VIZIUNE

Redobândirea și asumarea rolului Institutului de Cercetări Juridice în angrenajul dezvoltării cultural-științifice a României, ca unică instituție națională de cercetare științifică fundamentală în domeniul dreptului, prin:

1. recuperarea calității de lider național în cercetarea juridică și de coordonator al acestei activități;
2. elaborarea și implementarea, sub egida Academiei Române, a Strategiei naționale de cercetare științifică fundamentală în domeniul dreptului;
3. continuarea orientării temelor de cercetare cu prioritate înspre analiza și clarificarea instituțiilor fundamentale în conexiune și cu exigențele dreptului Uniunii Europene;
4. orientarea cercetării juridice teoretico-fundamentale înspre cerințele practicii judiciare și ale profesiilor juridice, printr-o mai accentuată și adecvată îmbinare a perspectivei teoretice cu cea aplicativă;
5. asigurarea unei calități superioare activității de cercetare științifică;
6. asigurarea unei educații superioare calitative;
7. abordarea noilor provocări: tranziția digitală, inteligența artificială, lipsa de atractivitate a activității de cercetare;
8. dialogul instituțional permanent și diversificat, suport de cunoștințe și experiență pentru Academia Română;
9. deschiderea spre societate, transparență și comunicare;
10. consolidarea instituțională, management activ, creșterea prestigiului și vizibilității.

OBIECTIVE ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE

1. Obiectiv - cercetarea științifică și creația intelectuală de cel mai înalt nivel în domeniul dreptului

Direcții de acțiune:

- analiza fenomenului juridic-legislativ;
- formularea și prezentarea de concluzii teoretico-fundamentale;
- studierea evoluției practicii judiciare;
- formularea de concluzii aplicative menite să înlesnească înțelegerea semnificațiilor și aplicarea concretă a normelor de drept;
- valorificarea adecvată a concluziilor formulate;
- cooperare instituțională cu instituții, autorități, centre universitare, alte entități naționale și internaționale în domeniu;
- publicarea de periodice proprii;
- dezvoltarea teoriei, metodologiei și tehnicilor de cercetare juridică;
- stimularea cercetării științifice juridice;
- valorificarea moștenirii dreptului românesc și susținerea ei pe plan național și internațional, prin promovarea unor proiecte de anvergură;
- sprijinirea informării și documentării științifice în domeniul juridic și formarea tinerilor.

2. Obiectiv - consacrarea valorilor autentice

Direcții de acțiune:

- conturarea principiilor și metodelor necesare promovării activității de cercetare fundamentată pe competență, obiectivitate, exigență, responsabilitate;
- conturarea unui model de conduită reclamat de activitatea de cercetare;
- definirea trăsăturilor personalității cercetătorului.

3. Obiectiv - consolidarea componentei juridice a educației superioare doctorale și postdoctorale

Direcții de acțiune:

- întărirea corpului profesoral abilitat în conducerea doctoratelor;
- pregătirea și specializarea unui număr important de doctoranzi;
- continuarea realizării de cursuri post doctorale;
- organizarea conferințelor doctoranzilor.

4. Obiectiv - consolidare instituțională

Direcții de acțiune:

- capital uman consolidat și dedicat;
- abordarea noilor provocări: tranziția digitală, inteligența artificială;
- management activ;
- suport de cunoștințe și experiență pentru Academia Română;
- dialog instituțional permanent și diversificat;
- deschiderea spre societate.

5. Obiectiv - vizibilitate și prestigiu sporite

Direcții de acțiune:

- diseminare cunoștințe și rezultate;
- comunicare publică;
- conferințe, acordarea premiilor Institutului, lansări, alte manifestări.

ACTIVITĂȚI

1.

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI CREAȚIA INTELECTUALĂ DE CEL MAI ÎNALT NIVEL ÎN DOMENIUL DREPTULUI

Obiectivul strategic al Institutului de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române îl reprezintă cercetarea științifică și creația intelectuală de cel mai înalt nivel în domeniul dreptului.

(i) În acord cu reperele de viziune anterior evocate, apreciez că primordială este identificarea acelor pârghii de recuperare a calității Institutului de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" de lider național în cercetarea juridică și de coordonator al acestei activități.

În ultima perioadă se constată un declin al fenomenului cercetării juridice autentice, precum și o marginalizare a rolului și importanței Institutului de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" în realizarea și coordonarea acestui proces, ceea ce a condus la o degradare progresivă până aproape de anihilare a unuia dintre cele ce ar trebui să reprezinte obiectiv de țară: cercetarea științifică juridică.

Generat fiind un astfel de rezultat, în mod deliberat sau nu, de personaje ce își arogă calități ori merite imaginare cuplat cu scăderea dramatică a atractivității pentru cercetarea juridică, cu "încurajarea" unui asemenea fenomen de minți nesăbuite și lipsite de viziune, dar și cu lipsa de prețuire a efortului intelectual și a meritului, starea actuală a cercetării științifice juridice necesită o transformare și o reafirmare urgente prin promovarea valorii, noutății, inter și transdisciplinarității, a muncii și pasiunii, pentru ca bazele viitorului să fie durabile.

Lipsa unei Strategii naționale de cercetare științifică în domeniul dreptului dedicată, clară și coerentă a condus la disoluția fenomenului în România ultimilor ani, privând țara noastră de o componentă esențială de dezvoltare, de potențare a valorii adăugate la patrimoniul național cultural.

Institutul de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" trebuie, așadar, să redevină principalul vector de implementare, coagulare și conducere a cercetării juridice în România, conferind acestui proces caracter de științificitate, unitate, stabilitate, coerență și echilibru, prin instrumentarea acestei acțiuni în mod neutru și coordonat.

(ii) Continuarea orientării temelor de cercetare în cadrul Institutului de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" înspre analizarea și clarificarea instituțiilor fundamentale în conexiune necesară și cu exigențele dreptului Uniunii Europene constituie una dintre activitățile pe care Institutul trebuie să și-o asume cu atât mai mult cu cât se împlinesc deja un deceniu de la intrarea unora dintre acestea în vigoare. Astfel, acumulările doctrinare și practice din acești ani constituie un bagaj documentar important de exploatat prin evaluare, cenzură și așezare pe baze corecte prin raportare la principiile și fundamentele diferitelor instituții juridice. Astfel, cercetarea științifică juridică va putea contribui la ameliorarea dreptului, printr-o privire critică asupra dreptului existent și prin formularea de propuneri de modificare/revizuire a dispozițiilor legale în vigoare, de adecvare și de optimizare a acestora pentru a răspunde mai bine cerințelor vieții practice și unei legislații clare, previzibile și conforme.

În mod cu totul necesar se impune ca, de această dată, orientarea cercetării juridice teoretico-fundamentale să fie îndreptată înspre cerințele practicii judiciare și cuplată la nevoile societății, printr-o mai accentuată și adecvată îmbinare a perspectivei teoretice cu cea aplicativă.

Tot astfel, realitățile practice ale ultimilor ani au relevat nevoia stringentă de acordare a unei atenții prioritare analizei și evaluării modului de transpunere, receptare și aplicare a dreptului Uniunii Europene în ordinea juridică internă, cu sublinierea implicațiilor de ordin teoretic și practic aferente. În acest sens, se va urmări implicarea Institutului de Cercetări Juridice în elaborarea de strategii, de acte la nivelul Uniunii Europene, de centre de reflecție.

Așadar, astăzi, mai mult ca oricând, fenomenul juridic-legislativ necesită o analiză teoretico-fundamentală de substanță, prin articularea unor concluzii rezultate din cercetare bazată pe rațiune, înțelegerea fundamentelor și pe coroborare, cu indispensabile raportări istorico-teleologice pentru corecta explicare și valorificare a normelor. Apoi, se impune studierea practicii judiciare și a tendințelor acesteia, pentru a se putea anticipa, impune și susține corecta evoluție jurisprudențială ulterioară.

Rafinarea relațiilor sociale actuale, diversificarea și complexitatea problematicilor juridice aflate pe rolurile instanțelor de judecată, nișarea anumitor domenii, rapiditatea cu care se derulează raporturile juridice dintre părți impun, așadar, asigurarea unui suport teoretico-

practic, a unor concluzii și soluții aplicative menite să înlesnească înțelegerea semnificațiilor și aplicarea concretă a normelor de drept.

Se impune, prin urmare, dezvoltarea teoriei și cizelarea metodologiei și tehnicilor de cercetare juridică astfel încât aceasta să devină prin viziune, înțelegere, explicare, anticipare, colaborare și susținere un instrument util pentru cadrul instituțional, legal și, cel mai important, pentru cel aplicativ, oferind practicii judiciare concluzii juridice concrete și corect fundamentate și explicate teoretic.

Numai astfel cercetarea științifică fundamentală își poate găsi pe deplin receptarea într-un mediu în care fenomenul juridic este atât de strâns legat de viața socială încât se impune intensificarea eforturilor de conectare a teoriei fundamentale la nevoile practice.

Apreciez ca fiind esențială această orientare prin racordarea Institutului de Cercetări Juridice la cerințele și așteptările practice, interne și unionale, fenomenul cercetării juridice cunoscând particularitatea nevoii de identificare a aplicabilității practice imediate.

(iii) Aceste activități principale, de prelucrare și interpretare a rezultatelor cercetării, trebuie să cunoască și o adecvată valorificare și diseminare a concluziilor formulate printr-o gamă largă de activități suport care, în contextul obiectivelor propuse, trebuie să devină instrumente indispensabile, precum:

- elaborarea de lucrări științifice, cărți, enciclopedii, tratate, monografii, pe tematici sau domenii de activitate și publicarea acestora la edituri de prestigiu național și internațional;
- publicare de articole, note, comentarii în reviste de specialitate și în alte periodice din țară și din străinătate, inclusiv în revista "Studii și Cercetări Juridice" și "Pandectele Române" (revistă editată sub patronajul Institutului de Cercetări Juridice);
- realizarea de rapoarte de cercetare;
- realizarea unor teme de cercetare interdisciplinară prin colaborarea cu instituții, grupuri de lucru sau specialiști din afara Institutului de Cercetări Juridice;
- valorificarea moștenirii dreptului românesc și promovarea ei pe plan național și internațional, prin promovarea unor proiecte de anvergură;
- întărirea colaborării activității de cercetare cu practica judiciară prin cooperarea cercetătorilor cu practicieni ai dreptului și implicarea acestora din urmă în activitatea Institutului;
- continuarea realizării proiectului științific național de anvergură Enciclopedia Juridică Română (EJR);

- organizarea și participarea la manifestări științifice interne și internaționale (conferințe, cicluri de conferințe, școli de vară/toamnă, consfătuiri, cercuri de comunicări, cursuri de formare, congrese, simpozioane, dezbateri, colocvii, workshop-uri, sesiuni și seminarii științifice etc.);
- colaborarea cu alte institute/institute de profil din țară și din străinătate, în principal de la nivelul țărilor membre ale Uniunii Europene sau candidate la Uniunea Europeană - ex. Republica Moldova (academii, institute de cercetare), cu organizații profesionale instituționale și/sau organizații non-profit, parteneri economici, din sfera afacerilor publice interne și de drept internațional, organe ale administrației locale/centrale etc.;
- colaborarea cu Ministerul Justiției în ceea ce privește cadrul normativ și instituțional al sistemului judiciar și al înfăptuirii justiției ca serviciu public, inclusiv în derularea de proiecte ce presupun și o componentă de cercetare științifică;
- colaborarea cu Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, ca instituție ce organizează și conduce sistemul național de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare, inclusiv prin accesarea de programe naționale și europene de cercetare accesibile ori pe zona de implementare a tehnologiilor informației și comunicațiilor digitale;
- colaborarea cu Ministerul Educației;
- colaborarea cu Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, prin valorificarea fondurilor europene și a altor surse de finanțare legale disponibile;
- colaborarea cu Consiliul Legislativ pe palierul elaborării unor proiecte de coduri sau de alte legi de complexitate deosebită, unor studii pentru sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației sau unor analize de amendamente ori proiecte de legi sau propuneri legislative, proiecte de ordonanțe, de ordonanțe de urgență și de hotărâri cu caracter normativ ale Guvernului;
- colaborarea cu Curtea Constituțională a României pe palierul analizei fenomenului juridic-legislativ prin prisma constituționalității acestuia;
- colaborarea cu Înalta Curte de Casație și Justiție pentru formularea de opinii științifice de specialitate în pregătirea hotărârilor ce urmează a fi date în soluționarea recursurilor în interesul legii și a hotărârilor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept;
- colaborarea cu celelalte instanțe judecătorești pentru oferirea de puncte de vedere în anumite domenii specializate;
- colaborarea cu Avocatul Poporului pe palierul vizând recomandările privind modificarea legislației sau măsuri de altă natură pentru ocrotirea drepturilor și libertăților cetățenilor;
- colaborarea cu Facultățile de drept din țară, din învățământul de stat sau privat și implicit cu centrele și institutele de cercetare organizate în cadrul acestora prin

- implicarea în proiecte de cercetare comune ori prin organizarea și participarea la manifestări științifice de prestigiu;
- colaborarea cu profesiile juridice, prin organele reprezentative ale acestora, respectiv Uniunea Națională a Barourilor din România, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România, Uniunea Națională a Practicienilor în Insolvență;
 - participarea la viața culturală și socială a țării, prin apariții în mass-media (emisiuni radio și TV, interviuri radio și TV și în presa scrisă), participări la târguri de carte, lansări de carte în țară și în străinătate etc.;
 - organizarea (singur sau în colaborare cu alte instituții interesate) de școli sau stagii destinate persoanelor doritoare să acumuleze cunoștințe din domeniul juridic;
 - sporirea resurselor documentare și accesul facil la acestea;
 - creșterea prestigiului și vizibilității revistei "Studii și Cercetări Juridice" a Academiei Române, inclusiv prin dezvoltarea numărului de baze internaționale de indexare a acesteia;
 - creșterea numărului contribuțiilor științifice publicate în reviste cu coeficient de impact ridicat;
 - cooptarea sub patronajul Institutului și a altor reviste de specialitate de calitate înalt științifică;
 - crearea și actualizarea permanentă a unei baze de date cuprinzând rezultatele celor mai relevante cercetări;
 - intensificarea schimburilor reciproce de publicații cu institute, universități din țară și din străinătate și colaborarea cu editurile naționale și internaționale care elaborează asemenea publicații.

Astfel, Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române trebuie să devină o instituție proactivă și conectată mai mult la realitățile și la nevoile vieții juridice practice, să se implice în proiecte în care să-și pună în valoare potențialul în materie de cercetare și să-și manifeste inițiativele, recăpătându-și, astfel, rolul și locul primordial în rândul entităților de interes național prin conducerea și coordonarea activității de cercetare științifică în domeniul dreptului.

Obținerea unui astfel de rezultat nu este un demers facil în contextul actual în care pe un teren nefavorabil, nestrategic și pe alocuri chiar boicotat, fenomenul cercetării juridice a fost lăsat, poate deliberat, în degringoladă, astfel că Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române are datoria și potențialul de a regândi un sistem organizat, coerent și de colaborare pentru ca eforturile celor care într-un fel sau altul sunt dedicați cercetării să fie aduse laolaltă pentru stimularea dezvoltării fenomenului în locul manifestărilor dispartate, individuale și nestratagice.

2.

CONSACRAREA VALORILOR AUTENTICE

Consacrarea valorilor autentice constituie unul dintre obiectivele de bază ale Academiei Române, astfel că și Institutul de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" trebuie să-și orienteze strategia și activitățile înspre asigurarea unui nivel superior de calitate a ofertei de cercetare științifică.

Un rol important în atingerea acestui obiectiv revine **conducerii academice și administrative a Institutului** care, împreună cu conducerile departamentelor acestuia, conturează principiile și metodele necesare promovării unei activități fundamentate pe:

- competență și capacitate
- obiectivitate
- exigență
- responsabilitate
- aptitudini
- pregătire.

Activitatea de cercetare trebuie să fie gândită, planificată, riguros organizată, astfel încât rezultatele să fie eficiente și de calitate, să fie demonstrate, utile, serioase și oneste.

Un rol deosebit, însă, în atingerea acestui obiectiv revine cercetătorului. Astfel, în mod obligatoriu, activitatea de cercetare reclamă un model de conduită ce implică:

- seriozitate
- responsabilitate profesională, morală și socială
- respect față de muncă
- sinceritate și modestie
- cooperare sinceră și corectă în cadrul colectivului de cercetare, care să permită schimbul de idei, criticile constructive și verificarea reciprocă a rezultatelor
- respectarea ierarhiilor în colectivul de cercetare
- comunicarea rezultatelor cercetării după o prealabilă și serioasă verificare a acestora, comunicare ce trebuie să aibă caracter de corectitudine și valoare științifică.

Din punct de vedere al personalității cercetătorului, acesta se caracterizează printr-o serie de trăsături, precum:

- creativitate
- originalitate
- ingeniozitate
- curiozitate
- neliniște
- interogație
- entuziasm
- perseverență,

toate reprezentând acel motor afectiv de natură să împingă lucrurile mai departe. Așadar, cum orice act de cercetare științifică este un act uman, particular, semnificația acestuia o găsim în persoana celui care l-a realizat.

Cercetătorul trebuie să posede, însă, și o minte structurată, organizată, iar lucrurile să aibă logică absolută între ele. De asemenea, trebuie să aibă capacitatea de a privi înspre detalii și să aibă curaj cuplat în mod necesar cu responsabilitate.

Dincolo de toate aceste calități inerente unui proces de cercetare științifică de calitate, cercetătorul trebuie să mai posede o virtute și anume capacitatea de a se desprinde afectiv de propriile convingeri, ceea ce poate fi calificat drept o imparțialitate subiectivă, astfel încât rezultatul cercetării sale să nu fie alterat. Etica cercetării trebuie să aibă în vedere ca libertatea deplină de gândire să nu fie utilizată în mod excesiv ori chiar malefic, să evite furtul de idei, subminarea unei activități autentice de cercetare pentru a o devaloriza, dar și comunicarea unor rezultate incorecte, false din punct de vedere teoretic sau oferirea unor rezultate inutile sau chiar periculoase.

Normele de bună conduită în activitatea de cercetare, dezvoltare, inovare sunt reglementate acum, prin Legea nr. 183/2024, în mod coerent, exhaustiv și asumat, cu angajarea răspunderii etice printr-o paletă largă de sancțiuni, oferind un cadru legal eficient pentru disciplina etică în cadrul organizațiilor de cercetare.

Un rol deosebit în atingerea acestui obiectiv revine în primul rând conducerii Institutului care trebuie să-și asume politici orientate spre calitate și aducerea acestora la cunoștința publică, apoi procesului de evaluare a membrilor Institutului, criteriul principal ce trebuie urmărit fiind calitatea activității de cercetare științifică și gradul de implicare în realizarea misiunii și obiectivelor strategice ale Institutului, dar și exigenței în promovarea personalului de

cercetare științifică care să inducă o ierarhie a valorilor în cercetare, o emulație a procesului de cercetare științifică și de pregătire a doctoranzilor. Tot astfel, se impune și o evaluare a programelor de cercetare, a rezultatelor acestora, a programelor de studii și o ierarhizare a acestora.

Dat fiind numărul foarte redus al cercetătorilor, va trebui implicat corpul cercetătorilor asociați, a căror selecție va trebui să fie corespunzătoare (iar nu doar pentru obținerea unui titlul academic), pentru ca ulterior să fie angrenați efectiv în activitățile Institutului de Cercetări Juridice.

De asemenea, se impune o angajare mai hotărâtă și a doctoranzilor în activitatea de cercetare științifică.

Activitatea de cercetare științifică juridică trebuie, așadar, să fie așezată sub semnul valorilor autentice, asumării și responsabilității, astfel încât calitatea rezultatelor științifice să fie durabile și recunoscute național și internațional.

3.

EDUCAȚIA SUPERIOARĂ

Educația superioară prin studii doctorale și postdoctorale trebuie să reprezinte una dintre preocupările de bază ale Institutului de Cercetări Juridice al Academiei Române, sens în care este necesară intensificarea eforturilor de dezvoltare a activității de pregătire pe cele două paliere.

În mod prioritar se impune **consolidarea componentei juridice a Școlii Doctorale**, prin întărirea corpului profesoral, abilitat în conducerea doctoratelor și pregătirea și specializarea unui număr important de doctoranzi în domenii prioritare ale dreptului, precum și continuarea realizării de **cursuri post-doctorale** prin accesarea fondurilor europene și internaționale corespunzătoare.

Tot astfel, se impune evaluarea din punct de vedere legal și operațional a posibilității de dezvoltare în cadrul și sub egida Institutului și a altor forme de pregătire superioară cu puternice conotații practice care să dezvolte cursanților capacitatea de a aplica metodele și tehnicile de

investigare inter și transdisciplinare specifice, capacitatea de a realiza o cercetare independentă, capacitatea de integrare în echipe de cercetare, capacitatea de interpretare, evaluare, analiză și elaborarea de studii, articole, etc.

4.

CONSOLIDARE INSTITUȚIONALĂ

Consolidarea instituțională trebuie să reprezinte unul dintre obiectivele importante ale Institutului de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române în perioada următoare. Astfel, procesul de întărire a capacității de organizare și funcționare a Institutului presupune o abordare organică, intrinsecă și o altă abordare orientată înspre exteriorul instituției.

Din punct de vedere organic, Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române trebuie să facă față următoarelor provocări:

- Capital uman consolidat și dedicat

Cea mai importantă acumulare pe care Institutul trebuie să o realizeze în perioada următoare o reprezintă în mod evident atragerea de cercetători titulari ori asociați, specialiști în diferite domenii ale dreptului, cu o activitate de cercetare semnificativă în domeniul dreptului. Este o direcție de acțiune esențială și prioritară pentru împlinirea misiunii Institutului, demers, însă, deloc ușor pe fondul actual al lipsei de atractivitate a activității de cercetare ori chiar de descurajare a acesteia.

Având în vedere numărul foarte redus al cercetătorilor titulari, un aport semnificativ în îndeplinirea activităților Institutului va trebui adus de corpul cercetătorilor asociați, personal al cărui suport științific trebuie să devină mult mai intens și aplicat. Selecția acestor cercetători trebuie să fie adecvată și în acord cu misiunea, valorile și viziunea Institutului, iar contribuția lor la realizarea activităților specifice trebuie să fie una efectivă.

Motivele ce pot deschide calea către activitatea de cercetare științifică sunt curiozitatea orientată către un domeniu de cunoaștere, orientarea spre studiu, gândirea critică, creativitatea.

Politica resurselor umane va trebui să ia în calcul încurajarea absolvenților de excepție, dar și a practicienilor de a se confrunța cu experiența programelor de cercetare, dar și cu îndrumarea acestora spre urmarea cursurilor doctorale în sistemul Academiei Române.

În acord și cu obiectivul afirmat de necesară orientare a cercetării înspre rezultate aplicative, atragerea înspre activitatea de cercetare a magistraților retrași din activitate și titularizarea acestora reprezintă una dintre pârgurile prin care capacitățile Institutului și capitalul uman calitativ pot fi sporite.

Definirea și popularizarea direcțiilor de cercetare ale Institutului, realizarea de parteneriate de cercetare-dezvoltare cu colective de specialiști din cadrul universităților de prestigiu, cu agenți economici, cu organe ale administrației, cu parteneri din sfera afacerilor private, organizarea de manifestări științifice de prestigiu și intensificarea participării cadrelor de cercetare științifică, inclusiv a celor tinere la aceste activități, integrarea colectivelor de cercetare proprii în echipe naționale și internaționale de cercetare, întărirea colaborării activității de cercetare cu practica judiciară, accesarea proiectelor de cercetare cu finanțare națională sau externă, susținerea financiară a activităților de valorificare a rezultatelor cercetării științifice, sunt doar unele dintre direcțiile de urmat în vederea atingerii dezideratului propus.

Capitalul uman cuprinde, însă, și personalul auxiliar, perspectivă din care se impune o întărire instituțională inclusiv prin colaborări și parteneriate externe astfel încât activitățile suport pentru cercetători să poată fi asigurate, dezvoltate și susținute.

Noua Legea nr. 183/2024 privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare, inovare creează contextul legal pentru reglementarea clară a categoriilor de personal, funcții și grade profesionale, a modului de acordare a gradelor și încadrare pe funcții, dar și a evaluării periodice a performanțelor științifice a cercetătorilor și a rezultatelor obținute, susținând într-o manieră constructivă și pozitivă capitalul uman dedicat activității de cercetare.

- Abordarea noilor provocări: tranziția digitală, inteligența artificială

Această perspectivă internă de consolidare instituțională este vitală. Transformarea digitală, dezvoltarea sistemului informatic cuplate cu o necesară conectare la baze de date juridice în parteneriat cu dezvoltatorii acestora poate susține rezultate ale cercetării științifice mai eficiente, mai rapide, acces mai facil la resurse documentare și stimularea competitivității.

- Management activ

Dincolo de competențele și responsabilitățile managementului Institutului de elaborare a planurilor strategice și operaționale care vor defini orientarea activității de cercetare științifică juridică pe termen scurt, mediu și lung, se impune ca preocuparea și implicarea conducerii să fie una proactivă, energetică, de motor al întregii activități, de coordonare și control, de reprezentare.

Din perspectivă pur administrativă, se impune: restructurarea și modernizarea spațiului de desfășurare a activității de cercetare științifică și de pregătire și perfecționare superioară prin sistemul Institutului de organizator de doctorat, modernizarea și extinderea rețelei Internet și Intranet a Institutului, amenajarea adecvată a unei săli de lectură, achiziționarea de material bibliografic (cărți și reviste) publicate în țară și în străinătate, organizarea unei biblioteci virtuale, inclusiv prin parteneriate cu diferite edituri, organizarea unei activități de multiplicare în cadrul bibliotecii.

Prin prisma relaționării cu cercetătorii și personalul auxiliar și de suport al Institutului, conducerea trebuie să manifeste deschidere, colegialitate, empatie, construcția unui mediu prielnic activității de cercetare, prietenos și cald, însă, responsabil și ferm, totodată, pentru ca obiectivele propuse să poată fi atinse cu succes și, astfel, misiunea Institutului împlinită.

- suport de cunoștințe și experiență pentru Academia Română și institutele și centrele aflate în coordonare

O implicare deosebită a Institutului de Cercetări Juridice presupune acordarea de suport de cunoștințe și experiență teoretică și practică Academiei Române și celorlalte fundații, institute și centre de cercetare aflate în coordonare în problemele juridice deosebite cu care acestea se confruntă, prin oferirea de opinii ori puncte de vedere, dat fiind patrimoniul de specialitate al Institutului. O asemenea activitate se înscrie în dialogul permanent care trebuie să existe în principal în ecosistemul Academiei Române, ca rețea de cercetare științifică la nivelul întregii țări, pentru fundamentarea legală corectă a multiplelor și diverselor problematice de ordin juridic pe care interacțiunea socială le ridică.

Din punct de vedere al **abordării orientate înspre exteriorul instituției**, două sunt reperele de consolidare instituțională ce se impun a fi urmate și anume:

- dialogul instituțional permanent și diversificat

Sub acest aspect, se impune o deschidere, respectiv o întărire a dialogului instituțional pe diverse paliere de interes pentru Institut, cu celelalte institute de profil din țară și din străinătate

(academii, institute de cercetare), cu organizații profesionale instituționale și/sau organizații non-profit, parteneri economici, din sfera afacerilor publice interne și de drept internațional, organe ale administrației locale/centrale, cu Ministerul Justiției, cu Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, cu Ministerul Educației, cu Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, cu Consiliul Legislativ, cu Curtea Constituțională a României, cu Înalta Curte de Casație și Justiție, cu celelalte instanțe judecătorești, cu Avocatul Poporului, cu Facultățile de drept din țară, din învățământul de stat sau privat, cu profesiile juridice, prin organele reprezentative ale acestora, respectiv Uniunea Națională a Barourilor din România, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România, Uniunea Națională a Practicienilor în Insolvență.

Se impune în acest context evaluarea dobândirii de către Institutul de Cercetări Juridice a calității de membru al European Law Institute, organizație internațională care are ca obiectiv analiza și stimularea dezvoltării dreptului, a politicilor și practicilor în domeniul juridic într-un context global. European Law Institute desfășoară și facilitează cercetarea paneuropeană și asigură un forum pentru discuții și cooperare între juriști - cadre universitare, judecători, avocați și alți practicieni în domeniul dreptului, reprezentând o gamă largă de tradiții juridice.

Acest dialog instituțional trebuie asigurat permanent, prin acțiuni și activități comune, prin participarea la proiecte de cercetare și la manifestări științifice comune ori în diverse alte forme de colaborare și susținere.

Utilitatea acestui dialog constă în intensificarea și întărirea activității de cercetare științifică prin colaborarea cu practicienii dreptului, prin integrarea colectivelor de cercetare proprii în echipele naționale și internaționale de cercetare, prin cointeresarea colectivelor de cercetare în desfășurarea unor activități competitive, dar și în creșterea imaginii și prestigiului Institutului în exterior ca urmare a muncii desfășurate de membrii săi.

- deschiderea spre societate

Obiectivele Institutului de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române sunt științifice și culturale și presupun o totală independență față de orice orientare sau ideologie politică ori față de orice tentativă de manipulare a misiunii sale înspre un alt scop interesat, individual ori de grup, decât cel evocat.

Întrucât cercetătorii Institutului sunt posesorii unui capital de cunoștințe și experiențe valoroase, Institutul își poate realiza obiectivele și prin abordarea unor probleme juridice importante pentru societate și identificarea soluțiilor practice necesare, soluții solide prin

fundamentarea teoretică a acestora, la solicitarea autorităților ori din oficiu, aducându-și, astfel, contribuția de științificitate atât de necesară pentru membrii cetății.

O altă oportunitate de inovare a Institutului o reprezintă promovarea culturii juridice, ca dimensiune indispensabilă ori ca factor de configurare a culturii naționale. Este necesară depășirea nivelului de înțelegere și receptare a dreptului doar ca o simplă tehnică de administrare a societății, impunându-se o valorizare a dreptului prin valențele explicative ale spiritului și identității respectivei societăți. În condițiile în care societatea actuală se confruntă cu un fenomen de incoerență legislativă severă, cu un drept înțeles ca instrument de promovare a interesului imediat, societatea este lipsită de imaginea pe care i-o oferă analiza culturală a propriului său drept. Or, în acest context, Institutul de Cercetări Juridice poate contribui la regăsirea culturii juridice românești prin afirmarea identității proprii în cultura națională și prin angrenarea juriștilor în manifestarea interesului față de fundamentele culturale ale propriilor profesii.

5.

VIZIBILITATE ȘI PRESTIGIU SPORITE

Un obiectiv important trebuie să fie preocuparea pentru creșterea vizibilității și prestigiului Institutului.

Dincolo de rezultatele de calitate pe care și le propune să le obțină, Institutul trebuie să se adapteze evoluției actuale a societății din punct de vedere comunicațional și al transparenței și să evalueze și să uzeze de diferitele modalități de diseminare a cunoștințelor și rezultatelor obținute prin platforme de comunicare publică adecvate în acest sens, prin comunicate publice, conferințe, lansări, premii și orice alte manifestări care permit o distribuire a informațiilor ce țin de propria activitate.

Aducerea la cunoștința specialiștilor, teoreticieni ori practicieni, a publicului larg a rezultatelor muncii cercetătorilor constituie nu doar un demers absolut indispensabil pentru împlinirea misiunii Institutului, ci și o obligație raportată la scopul său principal de activitate.

Din punct de vedere al prestigiului Institutului, conducerea și membrii săi vor putea contribui în acest sens prin devotament și efort profesional continuu de îmbunătățire a practicilor profesionale, prin perfecționare profesională, spirit de echipă, curajul opiniilor și onestitate, prin rezultate de calitate, recunoașteri naționale și internaționale.

EPILOG

Programul managerial își propune ca obiectiv definitoriu consolidarea, diversificarea și creșterea activității Institutului de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române la nivelul cerințelor cercetării juridice în plan național și internațional și intensificarea eforturilor pentru atingerea unor criterii de performanță superioare.

Institutul trebuie să-și recupereze calitatea de lider național în cercetarea juridică și de coordonator al acestei activități, să-și sporească vizibilitatea și să-și consolideze recunoașterea și prestigiul.

Integrarea cercetării științifice juridice și a analizelor teoretice cu exigențele, prioritățile și reperle practice, printr-o mai accentuată și adecvată îmbinare a perspectivei teoretice cu cea aplicativă constituie, de asemenea, una dintre principalele direcții de acțiune spre care Institutul trebuie să-și canalizeze eforturile.

Asigurarea unei calități superioare ofertei de cercetare științifică, a unei educații superioare calitative, un dialog instituțional permanent și diversificat și deschiderea spre societate, prin transparență și comunicare sunt linii obligatoriu de urmat.

Promovarea dialogului permanent în cadrul și între mediul juridic și societate, schimbul de idei și experiențe privind prioritățile și așteptările reciproce, raportarea la orizontul juridic european și internațional, cultivarea tradiției științei dreptului și a cercetării juridice naționale sunt, de asemenea, direcții de acțiune pe care conducerea Institutului trebuie să și le asume.

Obiectivele propuse nu sunt facil de realizat, însă direcțiile de acțiune trebuie asumate cu curaj și responsabilitate, pentru recâștigarea locului, rolului și vizibilității Institutului de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române în spațiul cercetării fundamentale și aplicative.

Dificultatea demersului asumat este cu atât mai mare cu cât conducerea și membrii Institutului au de demantelat prejudecăți, mentalități greșite ori rău intenționate, dorințe ascunse sau fățișe de pustiire, de slăbire ori de zădărniciere a obiectivelor propuse.

Mizăm, însă, pe colaborarea și suportul profesioniștilor, ale oamenilor ce prețuiesc tradițiile, valoarea și cultura, repere pe care se poate clădi un viitor solid, durabil și cu rădăcini puternice pentru generațiile următoare. De asemenea, mizăm pe noul context legislativ deschis susținerii performanțelor și creativității în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării.

5 iulie 2024

Profesor univ. dr., Cercetător științific asociat,
Institutul de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu",
Academia Română
Evelina OPRINA